

15. FESTIVAL MEDA NOVI SAD 2009

U Novom sadu je, petnaesti put za redom, tradicionalno, trećeg vikenda meseca septembra, održan jubilarni «15. Festival meda Novi Sad 2009». Festival je održan od 18.–20. septembra u strogom centru Novog Sada u jednoj od najstarijih ulica i najomiljenijih pešačkih destinacija u gradu, u Zmaj Jovinoj ulici.

Iako je Festival počeo svoj veseli život već u jutarnjim časovima, u petak, Svečano otvaranje je, zbog održavanja Skupštine Grada u to vreme, pomereno za subotu u 12 časova. Kao i ranijih godina, svečano otvaranje je održano na početku Zmaj Jovine, na bini okićenoj dečijim crtržima, šarenim balonima i reklamama sponzora na kojoj su bili predsednik Skupštine Grada Novog Sada Aleksandar Jovanović, zamenik predsednika SPOS-a Nedeljko Stevanović, direktor Turističke organizacije Grada Novog Sada, Jovan Ivanov i domaćini: Mihajlo Lečić, predsednik Društva pčelara «Jovan Živanović», Nikola Korica, Anđelko Popić, Đorđe Mrkić i Rajko Simić. U svom kratkom govoru Lečić je pozdravio sve pčelare i druge izlagače meda, pčelinjih proizvoda i opreme za pčelarstvo i zahvalio im se na njihovom učešću. Pozvao je novosađane da u što većem broju dođu na Festival gde će imati priliku da probaju i kupe kvalitetan med i druge pčelinje proizvode iz cele Srbije i susedne Mađarske i Rumunije. Lečić je naglasio da je ovo 15. jubilarni Festival, po kome je i Novi Sad postao prepoznatljiv i zahvalio se Gradskoj upravi na podršci i pomoći u organizaciji Festivala. Zatim je zamolio predsednika Skupštine Grada Novog Sada gospodina Aleksandra Jovanovića da se obrati prisutnim pčelarima i građanima i da otvori Festival

Aleksandar Jovanović je pozdravio sve prisutne pčelare, poželio im prijatan boravak u Novom sadu i zahvalio se organizatoru, Društvu pčelara «Jovan Živanović» na ovako lepoj i korisnoj manifestaciji koja se već petnaesti put za redom održava u «Srpskoj Atini». Novosađanima je poželio da troše što više meda jer je on dobar za zdravlje, a sada imaju izuzetnu priliku i privilegiju da na jednom mestu mogu da vide i kupe raznovrsne i mnogobrojne pčelinje proizvode. Zatim je Jovanović proglasio otvorenim «15. Festival meda Novi Sad 2009», nakon čega je usledio čin osvešćenja meda, pčelinjih proizvoda i samog Festivala.

Dok su klinci i klinceze, u organizaciji «Kluba manekena Novog Sada», na bini izvodili svoj program i zabavljali mame, tate, bake, deke i druge posetioce, predsednik Skupštine Grada, Aleksandar Jovanović je, u pratnji domaćina Lečić Mihajla i zamenika predsednika SPOS-a Nedeljka Stevanovića, obišao izlagače i upoznao se sa ovogodišnjom ponudom na Festivalu. Na 96 tezgi od kojih je 81 bila sa medom i pčelinjim proizvodima, a 10 sa pčelarskom opremom (na preostalih 5 tezgi bili su medenjaci i druge poslastice, bombobe, suveniri i drugo) izloženo je više desetina raznih pčelarskih proizvoda. Izlagači u došli iz: Segedina, Temišvara, Kraljeva, Čačka, Subotice, Beograda, Bačkog Petrovog sela, Kamenova, Petrovca na Mlavi, Dobrinje, Koceljeva, Šida, Gruže, Indije, Novog Sada i drugih mesta, a meda je bilo sa Vlasine, Cera, Rudnika, Gledačkih planina, Fruške Gore, Babušnice, Homoljskih planina, Subotičke i Deliblatske peščare i drugih delova Srbije. Tako je «Festival meda Novi Sad 2009» u potpunosti opravdao svoje postojanje i ulogu u edukaciji potrošača i njihovom upoznavanju sa lekovitim svojstvima meda i pčelinjih proizvoda, prezentujući im na jednom mestu celokupnu ponudu i raznovrsnost ovih, u celom svetu veoma cenjenih proizvoda.

U šetnji Zmaj Jovinom ulicom, predsednik Skupštine Grada Novog Sada, Aleksandar Jovanović se prvo zaustavio pred tezgom gosta iz Mađarske, gospodina Sepeši Ferenca, gde je probao med sa cimetom i med sa limunom (bilo je i raznih drugih standardnih i neobičnih mešavina-sa makom, kimom i td.) Gospodin Sepeši dolazi iz Segedina a pčelari sa 100-120 košnica veliki Boconadi, sa 15 okvira (nekada pčelario sa 200 košnica). Drago mu je što je od organizatora dobio poziv i zadovoljan je svojim učešćem na Festivalu koji mu se veoma dopada. Svestan je da mnogi kupci imaju «svog pčelara» a da na Festival dolaze da kupe nešto novo, neobično. Smatra da pčelari koji su ostali samo na «teglama meda» neće moći da opstanu, već moraju da prate zahteve tržišta i da mu ponude razne mešavine i preradevina na bazi meda. Ulaskom Mađarske u Evropsku Uniju ukazala mu se mogućnost da putuje u mnoge zemlje Evrope pa je tako obišao festivale meda i druge manifestacije u Finskoj, Švedskoj, Nemačkoj i Rumuniji gde je bio u prilicu da stekne mnoga nova poznanstva i značajna iskustva. Na Mađarskom tržištu je prisutna velika količina meda iz EU koja se plasira putem velikih trgovinskih lanaca. Tegla bagremovog meda od 1 kg, prodaje se po ceni od 5 evra, a livadskog 3-3,5 €, dok je otkup na veliko: bagrem 3-3,5 €, livadski 2 €, a pčelinji vosak u otkupu 3-3,5 € dok se satne osnove prodaju po 5 €/kg. Naš prevodilac u ovom trazgovoru, gospodin Agardi nam je rekao da on preko svoje firme «Agardi» d.o.o. otkupljuje med na veliko po sledećim cenama: bagrem 2,6 €, lipa 1,8 € i ostale vrste meda za 1,6 € po jednom kilogramu.

Na tezgi Tomislava Jakobovića iz Novog Sada, gospodin Jovanović se raspitivao za način spravljanja medovače koju je zatim probao i rekao da mu je poznata i da mu se veoma dopada ovo «božansko piće» (prošle godine Društvo pčelara «Jovan Živanović» je predsedniku Skupštine Grada Novog Sada dalo na poklon upravo Tominu medovaču).

Na štandu, kojem je tročlana Komisija za ocenjivanje najoriginalnijeg i najuređenijeg štanda dodelila I mesto, dočekala nas je Nataša Radić iz Indije u prigodnoj odeći naših baka s početka prošlog veka. Iz poluotvorenih fijoka, belo ofarbanog starinskog kuhinjskog kredenca, izvirivali su ukusni domaći medenjaci u paketićima od 300 grama, a «po receptu naših baka» kako ih je Nataša reklamirala. Sa polica otvorenog ormara privlačile su pogled tegle bagremovog, livadskog i cvetnog meda, dok je korpa puna drvenih kašika za med podsećala na rascvetani buket ruža. Ideju za ovaj izuzetan vizuelni doživljaj Nataša je pronašla u «Burdi» (odrasla sam uz Burde, kaže Nataša) a uz pomenuti kredenac idu stara klupa i sto, košara sa suvim cvećem i bundevama i po koja bala sena, koji, na žalost, zbog skućenog prostora nisu mogli da budu izloženi. Inače Natašini roditelji, Lucija i

Dragoljub Radić su dugogodišnji pčelari, imaju sedamdeset košnica na kamionu. Nataša je dobila poziv od Turističke organizacije Novog Sada da sa svojom atraktivnom postavkom i medenjacija učestvuje na Sajmu turizma u Novom Sadu, u oktobru ove godine.

Beogradski student, diplomirani inženjer voćarstva i vinogradarstva Spasoje Stojanov iz Dinjaša, 16 km od Temišvara, na Rumunsko-Srbijanskoj granici, od malih nogu se, uz svog strica, druži sa pčelama. Pored svog matičnog društva, član je i pčelarskog društva u Vršcu, a od 1993. godine i član SPOS-a. Sa velikim zadovoljstvom je prihvatio poziv da učestvuje na Festivalu meda u Novom Sadu jer voli da se druži sa našim pčelarima i da vidi šta ima novo. Rumunski pčelari malo rade na organizovanju ovakvih manifestacija. To je za njih komplikovano, kaže Spasa. Pre par nedelja održan je sličan festival u Bukureštu, glavnom gradu Rumunije sa 3,5 miliona stanovnika, na kome je učestvovalo svega 50 izlagača meda i 5 izlagača opreme (cela Rumunija ima 22 miliona stanovnika, kao nekadašnja Jugoslavija, a prosečan prinos meda je 12,5 kg. po košnici).

Kada je 1996. godine ostao bez posla Spasa je počeo profesionalno da se bavi pčelarstvom. Pčelari sa 170 košnica uglavnom Dadan-Blat, ali ima i druge košnice: LR, Fararove, i rumunske košnice tipa Antonesku. Na svom štandu izložio je bagremov, lipov, livadski, šumski, suncokretov i cvetni med, kao i neke mešavine meda i 100 gramska pakovanja polena. Za ovu pčelarsku sezonu kaže da će biti upamćena u Rumuniji. Bagrem je poneo odlično, lipa je na jednom lokalitetu bila dobra, dok je na drugom podbacila, suncokret je dobro krenuo pa je kasnije stao, ali je zato livada «oprala obraz» (palamida, čičak i neke druge cvetnice od kojih je dobijen divan aromatičan, crvenkast med). Na 120 proizvodnih društava dobio je preko 5 tona meda. I na to još nekih 750 evra stimulacije od države! Kako to, pitam Spasu?

U Rumuniji ima relativno malo pčelara, kaže. Stari pčelari polako odlaze, a mladi se teško odlučuju za pčelarstvo. U poljoprivredi je spor obrt kapitala, težak i neizvestan posao, radi se po ceo dan, seobe pčela obavljaju se noću na šta mladi nisu spremni. Zato je država Rumunija, po ulasku u Evropsku Uniju, odlučila da stimuliše pčelare. Prvo je startovao program pod nazivom SAPAR, gde je svaki veliki, profesionalni, pčelar mogao da konkuriše za bespovratna finansijska sredstva. Na osnovu plaćene fakture za kupovinu opreme (na primer pakerice za med) država pčelaru vraća 50% uložениh sredstava.

Za ovu godinu izdvojeno je, za pčelarstvo i ribarstvo, 4 miliona evra ukupno. Pčelari imaju dva programa. Prvi je za povećanje broja pčelara, gde svako može da konkuriše, bez obzira na godine život i u naredne tri godine dobije po 1.500 € godišnje (ukupno 4.500 evra). Po isteku tri godine može još jednom da konkuriše. Drugi program se odnosi na mlade, profesionalne pčelare, do 40 godina starosti, koji imaju najmanje 70-80 košnica. Podstiče se modernizacija pčelinjaka, a najveći iznos sredstava, koja se dobijaju po principu određenih bodova, mogu da iznose do 25.000 € (na 70 košnica dobija se 11.000 €).

Stimuliše se i otkup meda na veliko (prosečna otkupna cena je 2,6 €/kg). Svaki pčelar, na osnovu fakture o predatom medu registrovanom otkupljivaču, dobija 0,5 € po kilogramu meda, za prvih 10 kg po košnici. Ako imate, na primer, 20 košnica a predali ste više od 200 kg meda, dobijate po svakoj košnici 5 € ili ukupno 100 € stimulacije (stimuliše se samo prvih 10 kg po košnici, bez obzira na ukupno predati med). Na ovaj način i drugim stimulacijama koje smo gore naveli u Rumuniji se gotovo sav med otkupljuje na veliko (preko 90%) i prodaje preko maloprodaje (veliki trgovački lanci) a samo mali deo prodaju sami pčelari ili male prodavnice. Možda bi o ovakvim stimulacijama pčelara moglo da razmisli i naše Ministarstvo poljoprivrede i da ga što pre primeni i sprovede na opšte zadovoljstvo naših pčelara.

Subota, pijačni dan, pa su novosadani u velikom broju izašli u Zmaj Jovinu ulicu, obišli i kupovali na lepo uređenim i bogato opskrbljenim štandovima na kojima je bilo raznih vrsta meda u tečnom i kristalisanom stanju, sa i bez saća, u staklenoj ili plastičnoj ambalaži različite veličine i oblika, pa raznih mešavina meda sa polenom, propolisom, matičnim mlečom i lekovitim biljem: sa borovim iglicama, sa brusnicama, bundevinim semenkama, susanom, koprivom, bokvicom, šipkom ili kandiranim voćem. Pa melema protiv bolesti želudca, gastritisa i čira, protiv bolesti jetre, prostate i hemoroida, za jačanje nervnog sistema i jačanje imunog sistema. Bilo je tu i medovače i orahovače sa medom i raznih krema i pomada kao što su propolis mast, krema za pete, opekotine, melem za usne i ruke. Izložena je i razna oprema, lekovi i mnoge druge sitnice za pčelarstvo, pčelarska literatura i brojni edukativni materijali snimljeni na DVD-u. Jednom rečju bilo je svega i za svakoga po nešto. A to je i svrha i cilj svake izložbe, pa i ovog «15. Festivala meda Novi Sad 2009.» Cene? Med se uglavnom prodavao po ceni od 350 din./kg. za livadski, pa do 400 din. za bagrem, lipu i šumski. Mešavine meda sa polenom ili lekovitim biljem za pakovanja od 0,5 kg kretale su se od 350-400 din. medovača 0,7 lit. oko 700 din. a u raznoj dekorativnoj ambalaži od 400-1.000 dinara, u zavisnosti od količine. Jedan pčelar mi kaže da «med slabo ide, ali da «razvaljuje» sa medovačem, medenjacija i mešavinama meda» Slično to, samo rečeno na drugi način, čuo sam od pčelara iz Segedina, Sepeši Ferenc. Za one koji znaju da čitaju između redova, to je putokaz za uspešno komercionalno pčelarenje. Tržište uvek traži nešto novo, interesantno. Onaj ko to prvi shvati «pokupi kajmak». Tako je uvek bilo.

Dok ćaskam sa Vladimirom Hunjadijem primećujem jednog klinca kako uzima i proba nekoliko vrsta meda na susednoj tezgi. Zaustavljam ga i pitam šta to radi? Kaže «degustiram»! Izenadio me je ovako precizan i jednostavan odgovor. Pitam ga koji mu se med najviše dopada? A Petar Brezovac, učenik drugog razreda Osnovne škole «Jožef Atila» iz Novog Sada kaže da mu je svaki med lep i da kod kuće svaki dan uzima po kašičicu-dve meda. Divno. Mali Petar mi je popravio raspoloženje i ulio nadu da nećemo ostati na poslednjem mestu u Evropi po potrošnji meda, sa onih sramnih 0,7 kg po stanovniku, godišnje. Vidim i neke druge kince da u rukama nose mala, 25 gramska pakovanja meda. To im, u ime organizatora Festivala, poklanja, uz primerak ponovo štampane reklamne brošure «Pčeli u čast, medu u slast» Anđelko Popić. Brošura je i ove godine štampana u 10.000 primeraka, a namenjena je potrošačima, da ih upozna i približi im med i druge pčelinje proizvode, kako bi shvatili važnost meda u ishrani pa ga više i redovnije koristili.

I na štandu Vladimira Hunjadija bilo je degustacije. One uobičajene kojom je Vlada reklamirao svoj med ali i jedne druge, pomalo neobične. Naime, profesor Branko Šikoparija piše svoj doktorat o lipovom medu, pa je odlučio da anketira građane i čuje njihovo mišljenje. Ponudio je na degustaciju tri tegle lipovog meda (obeležene slovima A, B i C), sa istog lokaliteta na Fruškoj Gori, ali iz različitih godina. Analize su pokazale različit kvalitet ovih medova, od godine do godine, pa je prof. Šikoparija hteo da vidi koji je od ta tri, po mišljenju građana, najbolji lipov med. Zanimljivo. Vladimir Hunjadi izlaže na Festivalu meda od samog početka, kada je bio i u Organizacionom odboru. Svake godine Festival je sve bolje posećen, kaže. Na njegovom štandu se podjednako traže i sortni med i mešavine meda, kao i propolis kapi, polen i drugi pčelinji proizvodi. Za ovogodišnji bagremov med kaže da je najbolji koji je dobio za svojih 50 godina pčelarenja i poručuje potrošačima da im se svakog meseca na trpezi nađe bar kilogram meda.

U 13. časova u Svečanoj sali Gradske kuće, održan je prijem za učesnike «15. Festi-vala meda Novi Sad 2009» Domaćin je bio predsednik Skupštine Grada Novog Sada, gospodin Aleksandar Jovanović, koji je pozdravio sve prisutne i pozeleo dobrodošlicu izlagačima i svim gostima koji su doneli i ponudili novosadanima svoje slatke proizvode. Jovanović se zahvalio i organizatoru ove kulturne, privredno-turističke, promotivne i humanitarne manifestacije, Društvu pčelara «Jovan Živanović» koje već 15 godina za redom uspešno organizuje Festival, po kome je i sam Grad Novi Sad postao prepoznatljiv. Pčelarima je pozeleo da imaju što više meda uz nadu da ćemo se sresti i do godine na ovom istom mestu.

Na lepim željama, podršci i pomoći Grada u organizaciji Festivala, zahvalio se predsednik Društva pčelara iz Novog Sada, Mihajlo Lečić. Pozdravljajući sve prisutne i zahvaljujući se učesnicima Festivala koji su došli iz

cele Srbije, Mađarske i Rumunije, čime je festival dobio i međunarodni karakter, Lečić je izrazio želju da sledeće godine bude još više izlagača i gostiju iz susjednih zemalja. Tom prilikom zamenik predsednika SPOS-a, Nedeljko Stevanović je, u ime organizatora, uručio Zahvalnice Predsedniku Supštine Grada Novog Sada Aleksandru Jovanoviću i direktoru Turističke organizacije Grada Novog Sada, Jovanu Ivanovu za njihov doprinos u organizaciji ovogodišnjeg Festivala meda. Nakon nekoliko pesama i igara koje su, u narodnim nošnjama, izveli osnovenici od prvog do četvrtog razreda, polaznici Škole folklor KUD «Sonja Marinković» iz novog Sada, Mihajlo Lečić je, u ime Društva pčelara «Jovan Živanović» podelio «Medene darove» ukupno 750 kg. meda, socijalnim ustanovama čiji su štićenici deca bez roditelja i deca ometena u razvoju. Kao i ranijih godina, ove slatke poklone, po 150 kg meda, dobili su: «Dečije selo», Sremska Kamenica, «Dom za decu ometenu u razvoju», Veternik, ŠOSO «Milan Petrović» Novi Sad, «Dečija bolnica» Novi Sad i Predškolska ustanova «Radosno detinjstvo» Novi Sad. Ovaj humanitarni gest, po kome je Festival meda jedinstven i prepoznatljiv, pozdravljen je gromoglasnim aplauzom prisutnih.

A onda je došao i taj svečani trenutak kada je proglašena «Kraljica Festivala meda Novi Sad 2009». Ovu laskavu titulu za 2009. godinu ponela je, s punim pravom, profesionalna pčelarka, Živanka Stevanović-Rajka. Rajka pčelari sa 50-60 Dadan-Blatovih košnica više od 10 godina. Nakon treće godine pčelarenja postala je alergična na pčelinji otrov, što jednom prilikom u malo nije platila glavom. Međutim, ova pčelarka, veliki zaljubljenik u pčelarstvo i poštovalac tih divnih malih, vrednih insekata, nije ni pomišljala da napusti pčelarstvo. Na protiv. Da li je onda potrebno govoriti o tome da Rajka sve poslove na pčelinjaku, od pregleda, preko proizvodnje matice, vrcanja pa do plasmana meda, obavlja u glavnom sama. Suprug je zaposlen, pa pomaže Rajki kad može. Pčelinjak je stacioniran u podnožju Malog Jastrebcu, pored Ibarske banje, a drugi deo seli na Rudnik. Zadovoljna je ovogodišnjom sezonom, jer ni jedna paša na kojoj je bila nije omanula. Na Rajkinom štandu u Novom Sadu bilo je svega. I sortog meda i mešavina meda sa susamom, šipkom, koprivom i cimetom, pa med sa zelenim orasima, sa voštanim poklopčićima, sa kandiranim voćem, bronhi med, pa orahovače i medovače, apimelema i drugih lekovitih sredstva na bazi meda. Čestitamo Rajki na laskavoj tituli i želimo joj dobro zdravlje i uspešnu novu pčelarsku sezonu.

U subotu su gosti iz Prijedora (Republika Srpska) sa njihovim predsednikom Radivojac Radetom. obišli Muzej pčelarstva «Profesor Jovan Živanović» u Sremskim Karlovcima kroz koji ih je proveo praunuk rodonačelnika racionalnog pčelarstva, Žarko Živanović i pčelinjak Saše Jakšića.

Tako su tekla dešavanja u subotu, međutim i u petak, prvog dana festivala, bilo je značajnih događanja. Tako je, na primer, u novosadskom restoranu «Idila» pored ručka za goste i članove izvršnih odbora SPOV-a i DP «Jovan Živanović» održana zanimljiva «Tribina» u kojoj su pored zamenika predsednika SPOS-a Bate Petrovića, predsednika SPOV-a Nedeljka Stevanovića, predsednika DP «Beograda» doajena našeg pčelarstva, gospodina

Bože Petrovića, domaćina, Mihajla Lečića i gostiju iz Mađarske, Rumunije i drugih pčelara. Na «Tribini» se govorilo o potrebi organizovanosti pčelara i problemima u našem pčelarstvu, kao i o odnosu države prema ovoj značajnoj privrednoj grani, jer se odavno zna koliko je velik značaj pčele u oprašivanju voćaka i drugih poljoprivrednih kultura. Ali o tome nekom drugom prilikom.

U 19 časova održano je «Veče meda u književnosti, muzici i slikarstvu» u prostorijama Čitaonice Gradske biblioteke, a u organizaciji Kulturno umetničkog udruženja «Tesla-art» iz Novog Sada, DP «Jovan Živanović» i Gradske biblioteke. Ovu dobro posećenu priredbu (jedva da je bilo mesta i za stajanje) otvorio je svojim izuzetno nadahnutim govorom o pčeli, za pčelare iz sasvim novog ugla, prof. Dr. Miodrag Radović. U daljem programu su učestvovali prof. Nenad Vrbaški, violina, prof. Marina Milić Apostolović, klavir, Slavica Vučetić, glumica koja je čitala divne, zaboravljene stihove o pčeli i Radoslava Vorgić, sopran.

Bilo je i drugih dešavanja koje nisam spomenuo ovom prilikom, dok su neke tradicionalne manifestacije izostale («Medeni turnir u šahu», «Medeni mladenci»...). Ipak, po opštem mišljenju izlagača, «Festival meda Novi Sad 2009» je uspešno organizovan i opravdao je svoje postojanje, poseta je bila dobra pa većina izlagača želi da dođe i sledeće godine.

Na kraju, umesto zaključka, evo mišljenja još jednog poznatog i priznatog pčelara, dugogodišnjeg učesnika na Festivalu meda i Novosadskom sajmu, na kome je dobio petnaestak zlatnih medalja i pehara za svoje proizvode, profesora biologije Palić Velimira, vlasnika Pčelarske farme «Bio dvig» iz Kragujevca. «Utisci su izvanredni. Odnos žitelja Novog Sada i Vojvodine ima lep i korektan sazajni pristup, kada su u pitanju pčele, pčelinji

proizvodi i u opšte svi preparati na bazi lekovitog bilja, jer se ovde govori o zdravoj, biološkoj hrani, za koju su građani veoma zainteresovani... Vaš Festival ćemo rado i uvek posećivati» kaže prof. Velimir Palić.

Željko Vuletić, pčelar
Novi Sad, maksima Gorkog 48
Mobtel: 064-22 34 918

Foto: Zoran Laličić